

Datum narození/Zahájení aktivity: 19. 1. 1935

Datum úmrtí/ukončení aktivity: 15. 4. 2017

Nosek, Karel, dirigent, narozen 19. 1. 1935, Rakovník, zemřel 15. 4. 2017, České Budějovice.

Karel Nosek se ze strany matky narodil do hudební rodiny. S hudbou přišel do kontaktu prostřednictvím dědečka, jenž byl před první světovou válkou trombonistou v Královské Uherské Opeře v Budapešti. Učil se u něj hře na housle i hře na klavír. Při gymnáziu pokračoval ve studiu houslí u Jarmily Sarauerové a klavíru u Aloise Sarauera na hudební škole v Teplicích. S končícím studiem na gymnáziu začal docházet na soukromé hodiny dirigování k tehdejšímu šéfdirigentovi Severočeského symfonického orchestru Miloslavu Lebedovi.

V roce 1954 úspěšně složil přijímací zkoušku na pražskou HAMU, obor dirigování orchestru. Na akademii studoval u Metoda Doležila, Aloise Klímy, Roberta Brocka, Václava Jiráčka a závěrečné zkoušky složil ve třídě Václava Smetáčka. Obor dirigování absolvoval v pražském Obecním domě se Symfonickým orchestrem Hlavního města Prahy FOK, s nímž provedl *Slavnosti* Clauda Debussyho a *Čarodějova učně* Paula Dukase.

Po absolutoriu na akademii nastoupil na dvouletou vojenskou službu do Kutné Hory, kde sloužil u pluku civilní obrany. S tamějším vojenským amatérským orchestrem nastudoval dvě operety. Po ukončení povinné vojenské služby v roce 1960 se vrátil zpět do Teplic, kde začal vyučovat hře na klavír. Mezi lety 1961 – 1963 působil jako dirigent činoherního orchestru Horáckého divadla v Jihlavě, se kterým prováděl nově zkomponovaná díla pro scénickou hudbu. V Jihlavě také přišel do kontaktu s poloamatérským padesátičlenným Horáckým symfonickým orchestrem, se kterým provedl například Borodinovu *Bohatýrskou symfonii* či *Slovanské tance* Antonína Dvořáka. S tímto ansámblem také nastudoval v místním divadle Smetanovu *Hubičku* a Dvořákovu *Rusalku*.

Roku 1963 úspěšně složil konkurz na místo šéfdirigenta opery Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, kde působil až do roku 1989. Roku 1965, ve třiceti letech, byl jmenován šéfem opery Jihočeského divadla, čímž se stal nejmladším operním šéfem v tehdejší Československu. V této funkci vydržel 26 let, a tak se stal po brněnském Františku Jílkovi druhým nejdéle působícím šéfem opery v historii republiky. Po jeho nástupu do funkce se stala trvalou a dominantní složkou repertoáru Jihočeského divadla zejména česká opera. V jeho nastudování divadlo provedlo *Prodanou nevěstu* (1966, 1979), *Libuši* (1969, 1981), *Dvě vdovy* (1965), *Hubičku* (1964, 1976), *Čertovu stěnu* (1974), *Dalibora* (1978, 1985) a *Tajemství* (1982) od Bedřicha Smetany, dále Dvořákova *Jakobína* (1968, 1982), *Rusalku* (1971, 1983), *Branibory v Čechách* (1987), *Čerta a Káču* (1988) či *Šelmu sedláka* (1989), Fibichovu *Šárku* (1966), *Hry o Marii* (1968) Bohuslava Martinů *Zuzanu Vojířovou* (1965) Jiřího Pauera, Janáčkův *Osud* (1978) a *Jenůfu* (1972), *Goyu* (1980) Josefa Boháče či Kovařovicovu operu *Psohlavci* (1986). V Českých Budějovicích provedl také několik světových či československých premiér soudobých oper a baletů: *Annu Kareninu* (1972) a *Krásku a zvíře* (1976) Emila Hlobila, *Černého pavouka* (1967) Heinricha Sutermeistera, *Optimistickou tragédii* (1973) Alexandra Cholminova, Chlomnikovovu *Annu Sněginu* (1975),

Albenu (1981) bulharského skladatele Paraškeva Chadžieva či *Vojnarku* (1983) Jana Františka Nováka. Ze světových oper nastudoval Karel Nosek s Jihočeským divadlem například Verdiho *Trubadúra* (1988), *Dona Carllose* (1966, 1985), *Rigoletto* (1978), *Othella* (1972), *La Traviatu* (1970), *Aidu* (1965), Bizetovu *Carmen* (1964, 1979), *Komedianty* (1967, 1986) Ruggiera Leoncavalla, *Sedláka kavalíra* (1986) Pietra Mascagniho, Mozartova *Dona Giovaniho* (1979) nebo *Kouzelnou flétnu* (1981), Rossiniho *Lazebníka Sevillského* (1963, 1977), *Bludného Holanďana* (1965) Richarda Wagnera či *Bohému* (1972) a *Toscu* (1985) Giacomu Pucciniho. Často byl také hostujícím dirigentem v operním domě v německém Meiningenu či v Národním divadle v Praze, kde dvakrát provedl Pucciniho *Toscu*, pak Smetanovu *Hubičku* a *Prodanou nevěstu* a Dvořákovu *Rusalku*. Vystupoval i v operních divadlech v NDR, Polsku, Maďarsku, Rumunsku, Bulharsku a Jugoslávii. Spolupracoval ale i s rozhlasovými orchestry v Praze, Brně a Plzni.

Za jeho působení v Jihočeském divadle vznikla snaha vytvořit symfonický orchestr, který České Budějovice postrádaly. S divadelním orchestrem tedy začal pořádat symfonické koncerty operního orchestru. S finanční podporou od státu mohl v roce 1975 založit Jihočeský symfonický orchestr, jenž měl zkratku JSO, který byl tvořen orchestrálními hráči Jihočeského divadla. S tímto tělesem se Karel Nosek celkem pětkrát zúčastnil festivalu Pražské jaro. Na symfonických koncertech JSO pod Noskovým vedením pravidelně vystupovali známí sólisté. Z českých to byli Bruno Bělčík, Václav Snítíl, Nora Grumlíková, Václav Hudeček, Zdeněk Brož či Ivan Ženatý na housle. Z klavíristů pak František Maxián a Valentina Kameníková, dále Josef Chuchro nebo Alexandr Večtomov na violoncello. Ze světových sólistů pak houslisté Igor Oistrach a Igor Bezrodnyj či violoncellisté Daniil Šafran a Karine Georgian. JSO zanikl v roce 1981, kdy ho vystřídal těleso s názvem Jihočeský státní orchestr, v jehož čele už Nosek nestál. V roce 1985 obdržel Karel Nosek od československé vlády čestný titul Zasloužilý umělec.

Po odchodu z postu šéfa opery a šéfdirigenta orchestru Jihočeského divadla v roce 1989 odešel Karel Nosek do německého Budyšina, kde působil jako *erster kapelmeister* (první dirigent) tamějšího operního divadla do roku 1995. Zde například uvedl *Řecké pašije* Bohuslava Martinů či *Branibory v Čechách* Antonína Dvořáka. V roce 1995 se už jako důchodce vrátil zpět do Českých Budějovic.

Literatura:

NOSEK, Karel. *Karel Nosek*, krátký životopis ze začátku působení v Budyšíně.

Ostatní zdroje:

NOSEK, Martin. *Rozhovory s Karlem Noskem* [audio], 16. 3. – 4. 4. 2017.